ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (πρώτο τμήμα)
της 14ης Οκτωβρίου 2004 *

Στην υπόθεση C-340/02,

με αντικείμενο προσφυγή του άρθρου 226 ΕΚ λόγω παραβάσεως, ασκηθείσα στις 24 Σεπτεμβρίου 2002,

Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπουμένη από τον M. Nolin, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο,

προσφεύγουσα,

κατά

Γαλλικής Δημοκρατίας, εκπροσωπουμένης από τους G. Bergues, S. Pailler και D. Petrausch,

καθής,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γαλλική.

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πρώτο τμήμα),

συγκείμενο από τους P. Jann, πρόεδρο τμήματος, S. von Bahr και K. Schiemann (εισηγητή), δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: L. A. Geelhoed
γραμματέας: R. Grass

έχοντας υπόψη την έκθεση του εισηγητή δικαστή,

αφού έλαβε υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν οι διάδικοι,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 11ης Μαρτίου 2004,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Με την προσφυγή της, η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων ζητεί από το Δικαστήριο να διαπιστώσει ότι η Γαλλική Δημοκρατία, στο πλαίσιο της αναθέσεως, από την Communauté urbaine du Mans (στο εξής: CUM) συμβάσεως μελετών με αντικείμενο, μεταξύ άλλων, την επικούρηση του κυρίου του έργου όσον αφορά τη μονάδα βιολογικού καθαρισμού της Chauvinière, χωρίς δημοσίευση προκηρύξεως διαγωνισμού στην *Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων*, παρέβη τις

υποχρεώσεις που υπέχει από την οδηγία 92/50/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 18ης Ιουνίου 1992, για το συντονισμό των διαδικασιών σύναψης δημοσίων συμβάσεων υπηρεσιών (ΕΕ L 209, σ. 1, στο εξής: οδηγία), και ειδικότερα από το άρθρο 15, παράγραφος 2.

Το νομικό πλαίσιο

2 Το άρθρο 7, παράγραφος 1, της οδηγίας ορίζει:

«Οι διατάξεις της παρούσας οδηγίας εφαρμόζονται στις δημόσιες συμβάσεις υπηρεσιών των οποίων το προϋπολογιζόμενο ύψος, εκτός ΦΠΑ, είναι ίσο ή μεγαλύτερο των 200 000 ECU.»

3 Δυνάμει του άρθρου 8 της οδηγίας, οι συμβάσεις που έχουν ως αντικείμενο υπηρεσίες που απαριθμούνται στο παράρτημα I Α συνάπτονται σύμφωνα με τις διατάξεις των τίτλων III έως IV.

4 Το άρθρο 15, παράγραφος 2, της οδηγίας, που περιλαμβάνεται στον τίτλο V, «Κοινοί κανόνες δημοσιότητας», προβλέπει:

«Οι αναθέτουσες αρχές που επιθυμούν να συνάψουν μια δημόσια σύμβαση υπηρεσιών με διαδικασία ανοικτή, κλειστή ή, υπό τους όρους που θέτει το άρθρο 11, με διαπραγμάτευση, γνωστοποιούν την πρόθεσή τους αυτή μέσω προκήρυξης.»

5 Το άρθρο 11, παράγραφος 3, της οδηγίας, που περιλαμβάνεται στον τίτλο III, «Επιλογή διαδικασιών σύναψης και κανόνες των διαγωνισμών μελετών», επιτρέπει την παρέκκλιση από την υποχρέωση προηγουμένης δημοσιεύσεως προκηρύξεως διαγωνισμού ορίζοντας:

«Οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να συνάπτουν δημόσιες συμβάσεις υπηρεσιών μέσω διαδικασίας με διαπραγμάτευση, και χωρίς να προηγηθεί δημοσίευση σχετικής προκήρυξης, στις ακόλουθες περιπτώσεις:

[...]

γ) όταν η σύμβαση αποτελεί συνέχεια ενός διαγωνισμού μελετών και σύμφωνα με τους εφαρμοζόμενους κανόνες, πρέπει να ανατεθεί στον νικητή ή σε έναν από τους νικητές του διαγωνισμού αυτού. Στην τελευταία αυτή περίπτωση, όλοι οι νικητές του διαγωνισμού πρέπει να κληθούν να συμμετάσχουν στις διαπραγματεύσεις·

[...]»

6 Σύμφωνα με το άρθρο 1, στοιχείο ζ', της οδηγίας:

«[Κατά την έννοια της οδηγίας] "οι διαγωνισμοί μελετών" είναι οι εθνικές διαδικασίες που αποσκοπούν στο να εξασφαλίσει η αναθέτουσα αρχή μελέτες ή σχέδια, κυρίως στους τομείς της χωροταξίας, της πολεοδομίας, της αρχιτεκτονικής και των έργων πολιτικού μηχανικού καθώς και της ηλεκτρονικής επεξεργασίας δεδομένων, τα οποία επιλέγονται από κριτική επιτροπή μετά από σύγκριση και με ή χωρίς την απονομή χρηματικών βραβείων.»

Τα πραγματικά περιστατικά

7 Η CUM προκήρυξε αρκετούς διαγωνισμούς όσον αφορά την παροχή υπηρεσιών για τις εργασίες κατασκευής της μονάδας βιολογικού καθαρισμού της Chauvinière.

8 Προς τούτο, προβλέφθηκε ένα σχέδιο εργασίας, περιλαμβάνον τις τρεις ακόλουθες φάσεις:

— πρώτη φάση: μελέτη σκοπιμότητας συστήματος επεξεργασίας του ύδατος για τους σκοπούς της συμμορφώσεως της μονάδας βιολογικού καθαρισμού της Chauvinière με τις ευρωπαϊκές προδιαγραφές σε θέματα περιβάλλοντος·

— δεύτερη φάση: διαγωνισμό μελετών με αντικείμενο: 1) την επικούρηση του κυρίου του έργου για την εκπόνηση λεπτομερούς τεχνικού προγράμματος βάσει της λύσεως που έχει γίνει δεκτή στην πρώτη φάση, 2) την εκπόνηση μελέτης επιπτώσεων αναλύουσας το σύνολο των αποτελεσμάτων του έργου στο περιβάλλον και 3) την επικούρηση του κυρίου του έργου κατά την εξέταση των προσφορών που έχουν υποβληθεί στο πλαίσιο της διαδικασίας που αποτελεί το αντικείμενο της τρίτης φάσης·

— τρίτη φάση: σύλληψη του έργου και υλοποίησή του.

9 Δύο προκηρύξεις διαγωνισμών δημοσιεύθηκαν αντιστοίχως στην Επίσημη Εφημερίδα της 30ής Νοεμβρίου 1996, Τεύχος S υπ' αριθ. 233, και στην Επίσημη Εφημερίδα της 10ης Δεκεμβρίου 1998, Τεύχος S υπ' αριθ. 239.

10 Η δημοσιευθείσα στις 30 Νοεμβρίου 1996 προκήρυξη αφορούσε κλειστή διαδικασία υποβολής προσφορών για διαγωνισμό ιδεών, με αντικείμενο την προβλεπόμενη στην πρώτη φάση μελέτη σκοπιμότητας. Ο εν λόγω διαγωνισμός ιδεών πριμοδοτούνταν με ποσό 200 000 γαλλικών φράγκων (FRF) για καθέναν από τους τρεις συμμετέχοντες που θα γίνονταν δεκτοί, ήτοι με συνολικό ποσό 600 000 FRF.

11 Η εν λόγω προκήρυξη προέβλεπε επίσης, στο σημείο 2, ότι ο υποψήφιος, η λύση του οποίου θα προκριθεί στο πλαίσιο του διαγωνισμού ιδεών όσον αφορά την πρώτη φάση, «ενδέχεται να κληθεί να συνεργαστεί για την υλοποίηση της ιδέας του στο πλαίσιο συμβάσεως μελετών με αντικείμενο (μεταξύ άλλων) την επικούρηση του κυρίου του έργου» που προβλεπόταν στο πρώτο και τρίτο σκέλος της δεύτερης φάσης.

12 Η δημοσιευθείσα στις 10 Δεκεμβρίου 1998 προκήρυξη αφορούσε την τρίτη φάση.

Η προ της ασκήσεως της προσφυγής διαδικασία

13 Με έγγραφο της 7ης Οκτωβρίου 1999, η Επιτροπή κάλεσε τις γαλλικές αρχές να της γνωστοποιήσουν τις παρατηρήσεις τους ως προς τις προϋποθέσεις και λεπτομέρειες υπό τις οποίες διεξήχθησαν οι προαναφερθείσες προσκλήσεις υποβολής προσφορών.

14 Ελλείψει επίσημης αντιδράσεως εκ μέρους των γαλλικών αρχών στο έγγραφο αυτό, η Επιτροπή τους απηύθυνε, στις 3 Αυγούστου 2000, έγγραφο οχλήσεως, διατυπώνοντας τρεις αιτιάσεις αντλούμενες αντιστοίχως από την παράβαση των άρθρων 27, παράγραφος 2, 15, παράγραφος 2, και 36, παράγραφος 1, της οδηγίας.

15 Με έγγραφο της 21ης Νοεμβρίου 2000, οι γαλλικές αρχές αμφισβήτησαν το σύνολο των ούτως διατυπωθεισών από την Επιτροπή αιτιάσεων. Κρίνοντας την απάντηση αυτή μη ικανοποιητική, η Επιτροπή, με έγγραφο της 26ης Ιουλίου 2001, απέστειλε αιτιολογημένη γνώμη στην οποία επαναλάμβανε τις αιτιάσεις της.

16 Οι γαλλικές αρχές απάντησαν σ' αυτήν την αιτιολογημένη γνώμη με έγγραφο της 4ης Φεβρουαρίου 2002. Με το έγγραφο αυτό, οι γαλλικές αρχές αναγνώριζαν το βάσιμον της πρώτης και τρίτης αιτιάσεως που προέβαλε η Επιτροπή.

17 Υπό τις συνθήκες αυτές, η Επιτροπή αποφάσισε να ασκήσει την παρούσα προσφυγή, το αντικείμενο της οποίας περιορίζεται στη δεύτερη αιτίαση, η οποία έχει προβληθεί με την αιτιολογημένη γνώμη.

Επί της προσφυγής

Επιχειρηματολογία των διαδίκων

18 Με την προσφυγή της, η Επιτροπή ισχυρίζεται ότι η σύμβαση επικουρήσεως του κυρίου του έργου, αντικείμενο της δεύτερης φάσης, με ποσόν ανερχόμενο σε 4 502 137,90 FRF, αφορούσε παροχές διαφορετικές από εκείνες που αφορούσε ο διαγωνισμός ιδεών που είχε προκηρυχθεί με την προκήρυξη της 30ής Νοεμβρίου 1996. Συνεπώς, η εν λόγω σύμβαση έπρεπε να αποτελέσει το αντικείμενο νέας δημοσιεύσεως και νέου διαγωνισμού σύμφωνα με τους κοινούς κανόνες δημοσιότητας και συμμετοχής που προβλέπουν οι τίτλοι V και VI της οδηγίας. Πάντως, η σύμβαση αυτή θα ανετίθετο στον επιτυχόντα του διαγωνισμού ιδεών που είχε προκηρυχθεί για την πραγματοποίηση της μελέτης σκοπιμότητας, η οποία προβλεπόταν στην πρώτη φάση, χωρίς κανένα νέο μέτρο δημοσιότητας ούτε διαδικασία νέου διαγωνισμού σε κοινοτικό επίπεδο.

19 Η Επιτροπή υποστηρίζει ότι η περιλαμβανόμενη στη δημοσιευθείσα το 1996 προκήρυξη διαγωνισμού μνεία, ότι ο επιτυχών του διαγωνισμού ενδέχεται να κληθεί να συνεργαστεί στην επικούρηση του κυρίου του έργου στο πλαίσιο της δεύτερης φάσης, είναι αλυσιτελής και δεν επιτρέπει σε καμία περίπτωση στην αναθέτουσα αρχή να μην τηρεί τις απορρέουσες από την οδηγία υποχρεώσεις της.

20 Η Επιτροπή προσθέτει ότι η αρχή της ίσης μεταχειρίσεως των υποβαλλόντων προσφορές, που θεσπίζει η οδηγία, επιβάλλει ότι το αντικείμενο της συμβάσεως πρέπει να καθορίζεται σαφώς και δεν μπορεί να διευρυνθεί κατά τη διάρκεια της διαδικασίας. Η εν λόγω αρχή συνεπάγεται επίσης ότι καθορίζονται σαφώς τα κριτήρια αναθέσεως. Πάντως, όχι μόνο δεν υπήρχε καμία βεβαιότητα, ούτε κανένα δικαίωμα για τον επιτυχόντα του διαγωνισμού, όσον αφορά την πραγματοποίηση άλλων παροχών στο πλαίσιο μεταγενέστερης συμβάσεως τεχνικής επικουρήσεως του κυρίου του έργου, αλλά, περαιτέρω, για την τελευταία αυτή σύμβαση δεν είχε καθορισθεί κανένα κριτήριο αναθέσεως.

21 Με το υπόμνημα αντικρούσεως, η Γαλλική Κυβέρνηση ισχυρίζεται, πρώτον, ότι τα αντίστοιχα διατακτικά της προκηρύξεως διαγωνισμού της 30ής Νοεμβρίου 1996 και του κανονισμού διαβουλεύσεως, στον οποίο παραπέμπει η προκήρυξη για περισσότερες πληροφορίες, δεν αφήνουν καμία αμφιβολία ως προς τη θέληση της CUM να επιφυλάξει τη δυνατότητα αναθέσεως στον επιτυχόντα του διαγωνισμού ιδεών σύμβαση μελετών με αντικείμενο την επικούρηση του κυρίου του έργου. Κατά συνέπεια, η σύμβαση επικουρήσεως του κυρίου του έργου μπορούσε να ανατεθεί στον επιτυχόντα του διαγωνισμού ιδεών χωρίς προηγούμενη δημοσίευση νέας προκηρύξεως διαγωνισμού.

22 Δεύτερον, η Γαλλική Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι το άρθρο 11, παράγραφος 3, στοιχείο γ', της οδηγίας απαλλάσσει εν προκειμένω από την υποχρέωση προηγούμενης δημοσιεύσεως προκηρύξεως διαγωνισμού.

23 Όσον αφορά το επιχείρημα της Επιτροπής ότι τα κριτήρια αναθέσεως για τη σύμβαση επικουρήσεως του κυρίου του έργου δεν είχαν καθορισθεί στην προκήρυξη διαγωνισμού της 30ής Νοεμβρίου 1996, κατά παραβίαση της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως των υποψηφίων, η Γαλλική Κυβέρνηση ισχυρίζεται ότι η

αιτίαση αυτή πρέπει να θεωρηθεί απαράδεκτη, καθόσον διατυπώνεται για πρώτη φορά στο στάδιο της προσφυγής και, συνεπώς, η Γαλλική Κυβέρνηση δεν είχε τη δυνατότητα να προβάλει αμυντικούς ισχυρισμούς συναφώς κατά την προ της ασκήσεως της προσφυγής διαδικασία.

24 Επί του τελευταίου αυτού σημείου, η Επιτροπή υποστηρίζει ότι δεν πρόκειται για νέα αιτίαση, αλλά για παρατήρηση προς επίρρωση της θέσεώς της, ήτοι ότι το αντικείμενο της συμβάσεως αφορούσε μόνον τον κανονισμό ιδεών.

Εκτίμηση του Δικαστηρίου

Επί του παραδεκτού

25 Πρέπει να υπομνησθεί ότι, κατά πάγια νομολογία, ο σκοπός της προ της ασκήσεως της προσφυγής διαδικασίας έγκειται στο να παρασχεθεί στο οικείο κράτος μέλος η δυνατότητα, αφενός, να συμμορφωθεί προς τις υποχρεώσεις του που απορρέουν από το κοινοτικό δίκαιο και, αφετέρου, να προβάλει λυσιτελώς τους αμυντικούς του ισχυρισμούς κατά των αιτιάσεων που διατυπώνει η Επιτροπή (βλ., μεταξύ άλλων, αποφάσεις της 10ης Μαΐου 2001, C-152/98, Επιτροπή κατά Κάτω Χωρών, Συλλογή 2001, σ. I-3463, σκέψη 23, και της 15ης Ιανουαρίου 2002, C-439/99, Επιτροπή κατά Ιταλίας, Συλλογή 2002, σ. I-305, σκέψη 10).

26 Συνεπώς, πρώτον, το αντικείμενο της προσφυγής που ασκείται κατ' εφαρμογήν του άρθρου 226 ΕΚ οριοθετείται από την προ της ασκήσεως της προσφυγής διαδικασία, την οποία προβλέπει η διάταξη αυτή. Επομένως, η προσφυγή πρέπει να στηρίζεται στους ίδιους με την αιτιολογημένη γνώμη λόγους και ισχυρισμούς. Αν μια αιτίαση δεν διατυπώθηκε με την αιτιολογημένη γνώμη, δεν μπορεί να προβληθεί παραδεκτώς κατά το στάδιο της ενώπιον του Δικαστηρίου διαδικασίας (βλ., μεταξύ άλλων, την προπαρατεθείσα απόφαση Επιτροπή κατά Ιταλίας, σκέψη 11).

27 Δεύτερον, η αιτιολογημένη γνώμη πρέπει να περιλαμβάνει συνοπτική και λεπτομερή παράθεση των λόγων που έπεισαν την Επιτροπή ότι το ενδιαφερόμενο κράτος μέλος παρέβη μια από τις υποχρεώσεις που υπέχει από τη Συνθήκη ΕΚ (βλ., μεταξύ άλλων, απόφαση της 4ης Δεκεμβρίου 1997, C-207/96, Επιτροπή κατά Ιταλίας, Συλλογή 1997, σκέψη 18, και προπαρατεθείσα απόφαση της 15ης Ιανουαρίου 2002, Επιτροπή κατά Ιταλίας, σκέψη 12).

28 Εν προκειμένω, στις παραγράφους 20 και 21 της αιτιολογημένης γνώμης, η Επιτροπή ισχυρίστηκε, στο πλαίσιο της δευτέρας αιτιάσεως, ότι «η μνεία της προκηρύξεως του διαγωνισμού ως προς τη δυνατότητα που έχει "ο επιτυχών του διαγωνισμού να συνεργαστεί στην υλοποίηση της ιδέας που έχει γίνει δεκτή" [...] δεν παρέχει καμία βεβαιότητα ούτε κανένα δικαίωμα στον επιτυχόντα του διαγωνισμού όσον αφορά την πραγματοποίηση άλλων παροχών στο πλαίσιο μεταγενέστερης συμβάσεως τεχνικής επικουρήσεως του κυρίου του έργου» και «[...] ότι κακώς η αναθέτουσα αρχή δεν υπέβαλε τις διάφορες παροχές επικουρήσεως του κυρίου του έργου που προβλέπονται στο πλαίσιο της δεύτερης φάσης του εν λόγω συνολικού σχεδίου οργανώσεως σε διαδικασία δημοσιότητας και νέου διαγωνισμού».

29 Υπό τις συνθήκες αυτές, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η Επιτροπή, υποστηρίζοντας ότι τα κριτήρια αναθέσεως για τη σύμβαση επικουρήσεως του κυρίου του έργου δεν καθορίζονταν στην προκήρυξη διαγωνισμού της 30ής Νοεμβρίου 1996, κατά παραβίαση της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως των υποψηφίων, απλώς εξήγησε την εκτιθέμενη στις παραγράφους 20 και 21 της αιτιολογημένης γνώμης αιτίαση χωρίς να διατυπώσει νέα αιτίαση. Επομένως, η προβληθείσα από τη Γαλλική Κυβέρνηση ένσταση απαραδέκτου πρέπει να απορριφθεί.

Επί της ουσίας

30 Με την παρούσα προσφυγή, η Επιτροπή προσάπτει, κατ' ουσίαν, στις γαλλικές αρχές ότι ανέθεσαν την προβλεπόμενη στη δεύτερη φάση σύμβαση επικουρήσεως του κυρίου του έργου χωρίς να θέσουν σε εφαρμογή την προβλεπόμενη από την οδηγία διαδικασία διαγωνισμού.

31 Προκαταρκτικώς, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι συνομολογείται ότι οι προϋποθέσεις εφαρμογής της οδηγίας πληρούνταν εν προκειμένω. Πράγματι, οι μελέτες και η επικούρηση του κυρίου του έργου που αποτελούσαν το αντικείμενο της δεύτερης φάσης αποτελούν υπηρεσίες υπό την έννοια του άρθρου 8 και παραρτήματος I A της οδηγίας. Περαιτέρω, είχε γίνει υπέρβαση της ελάχιστης αξίας της συμβάσεως, που καθορίζεται στο άρθρο 7, παράγραφος 1, της οδηγίας.

32 Κατά συνέπεια, για τις εν λόγω υπηρεσίες, η σύναψη της συμβάσεως μπορούσε, δυνάμει του άρθρου 8 της οδηγίας, να επέλθει μόνον με τήρηση των κανόνων του τίτλου III της οδηγίας, ιδίως των άρθρων 11 και 15, παράγραφος 2. Πάντως, δυνάμει της τελευταίας αυτής διατάξεως, εναπέκειτο στην αναθέτουσα αρχή να δημοσιεύσει προκήρυξη διαγωνισμού.

33 Η Γαλλική Κυβέρνηση υποστηρίζει πάντως ότι η προβλεπόμενη στην προκήρυξη της 30ής Νοεμβρίου 1996 δυνατότητα αναθέσεως της συμβάσεως, που εμπίπτει στη δεύτερη φάση, στον επιτυχόντα του διαγωνισμού ιδεών απαλλάσσει την αναθέτουσα αρχή της υποχρεώσεως δημοσιεύσεως νέας προκηρύξεως, πριν από τη σύναψη της συμβάσεως αυτής.

34 Το επιχείρημα αυτό δεν μπορεί να γίνει δεκτό. Πράγματι, η αρχή της ίσης μεταχειρίσεως μεταξύ των διαφόρων παρεχόντων υπηρεσίες, η οποία προβλέπεται στο άρθρο 3, παράγραφος 2, της οδηγίας, και η συνεπαγόμενη εξ αυτού αρχή της διαφάνειας (βλ., κατ' αναλογίαν, αποφάσεις της 25ης Απριλίου 1996, C-87/94, Επιτροπή κατά Βελγίου, Συλλογή 1996, σ. I-2043, σκέψεις 51-53, και της 7ης Δεκεμβρίου 2000, C-324/98, Telaustria και Telefonadress, Συλλογή 2000, σ. I-10745, σκέψη 61) απαιτούν να καθορίζονται σαφώς το αντικείμενο κάθε συμβάσεως καθώς και τα κριτήρια της αναθέσεώς της.

35 Η απαίτηση αυτή επιβάλλεται εφόσον το αντικείμενο συμβάσεως καθώς και τα επιλεγέντα για την ανάθεσή της κριτήρια πρέπει να θεωρηθούν ως αποφασιστικά στοιχεία για τους σκοπούς καθορισμού ποια από τις προβλεπόμενες με την οδηγία διαδικασίες πρέπει να εφαρμοστεί και να εκτιμηθεί η τήρηση των επιταγών που χαρακτηρίζουν την ούτως επιλεγείσα διαδικασία.

36 Συνεπώς, εν προκειμένω, η απλή δυνατότητα αναθέσεως της συμβάσεως που αφορά τη δεύτερη φάση σύμφωνα με τα προβλεπόμενα για άλλη σύμβαση κριτήρια, δηλαδή τη σύμβαση που αφορά την πρώτη φάση, δεν αντιστοιχεί σε σύναψή της σύμφωνα με τη μια από τις προβλεπόμενες με την οδηγία διαδικασίες.

37 Η Γαλλική Κυβέρνηση επικαλείται ακόμη το άρθρο 11, παράγραφος 3, της οδηγίας, το οποίο επιτρέπει στην αναθέτουσα αρχή που χρησιμοποιεί τη διαδικασία με διαπραγμάτευση να παρεκκλίνει της υποχρεώσεως της προηγουμένης δημοσιεύσεως σε περιοριστικώς απαριθμούμενες περιπτώσεις. Τούτο συμβαίνει μεταξύ άλλων, σύμφωνα με το άρθρο 11, παράγραφος 3, στοιχείο γ', της οδηγίας, «όταν η σύμβαση αποτελεί συνέχεια ενός διαγωνισμού μελετών και, σύμφωνα με τους εφαρμοζόμενους κανόνες, πρέπει να ανατεθεί στον νικητή ή σε έναν από τους νικητές του διαγωνισμού [...]».

38 Συναφώς, υπενθυμίζεται, όπως ορθώς τονίζει η Επιτροπή, ότι η εν λόγω διάταξη ως εξαίρεση από θεμελιώδη κανόνα της Συνθήκης πρέπει να αποτελέσει το αντικείμενο αυστηρής ερμηνείας και το βάρος αποδείξεως περί του ότι συντρέχουν όντως οι έκτακτες περιστάσεις που δικαιολογούν την απόκλιση το φέρει εκείνος ο οποίος τις επικαλείται (βλ. απόφαση της 10ης Απριλίου 2003, C-20/01 και C-28/01, Επιτροπή κατά Γερμανίας, Συλλογή 2003, σ. I-3609, σκέψη 58).

39 Εν προκειμένω, όπως επισημαίνει στην παράγραφο 40 των προτάσεών του ο γενικός εισαγγελέας, ένα μέρος των παροχών που αποτελούν το αντικείμενο της δεύτερης φάσης δεν περιλαμβάνεται στην έννοια του διαγωνισμού όπως καθορίζεται στο άρθρο 1, στοιχείο ζ', της οδηγίας, το οποίο αναφέρεται σε «μελέτη ή σχέδιο». Πράγματι, μολονότι το πρώτο σκέλος της δεύτερης φάσης (επικούρηση του κυρίου του έργου στην εκπόνηση λεπτομερούς τεχνικού σχεδίου βάσει της επιλεγείσας στην πρώτη φάση λύσεως) μπορεί ενδεχομένως να θεωρηθεί ως μελέτη ή σχέδιο υπό την έννοια του άρθρου 1, στοιχείο ζ', της οδηγίας, αντιθέτως τούτο δεν συμβαίνει για το τρίτο σκέλος της δεύτερης φάσης. Πράγματι, προφανέστατα, η επικούρηση του κυρίου του έργου κατά την εξέταση των προσφορών που έχουν υποβληθεί στο πλαίσιο της διαδικασίας που αποτελεί το αντικείμενο της τρίτης φάσης δεν αποτελεί μελέτη ή σχέδιο υπό την έννοια του άρθρου 1, στοιχείο ζ', της οδηγίας.

40 Εν πάση περιπτώσει, οι προϋποθέσεις εφαρμογής της προβλεπομένης στο άρθρο 11, παράγραφος 3, στοιχείο γ', της οδηγίας εξαιρέσεως δεν πληρούνται εν προκειμένω. Πράγματι, από τη διατύπωση της εν λόγω διατάξεως προκύπτει σαφώς ότι η απαλλαγή από τη δημοσίευση διαγωνισμού είναι δυνατή μόνον αν η οικεία σύμβαση αποτελεί συνέχεια διαγωνισμού και πρέπει να ανατεθεί στον επιτυχόντα ή σε έναν από τους επιτυχόντες του διαγωνισμού.

41 Όπως ισχυρίζεται ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 45 των προτάσεών του, η έκφραση «αποτελεί συνέχεια κανονισμού» υπό την έννοια του άρθρου 11, παράγραφος 3, στοιχείο γ', της οδηγίας σημαίνει ότι πρέπει να υφίσταται άμεσος λειτουργικός σύνδεσμος μεταξύ του διαγωνισμού και της οικείας συμβάσεως. Καθόσον ο εν λόγω διαγωνισμός αφορά την πρώτη φάση και διοργανώθηκε για τους σκοπούς αναθέσεως της συμβάσεως που είναι συναφής με τη φάση αυτή, η σύμβαση της δεύτερης φάσης δεν μπορεί να θεωρηθεί ως αποτελούσα συνέχεια του διαγωνισμού αυτού.

42 Περαιτέρω, η περιλαμβανόμενη στην παράγραφο 2 της προκηρύξεως διαγωνισμού της 30ής Νοεμβρίου 1996 ρήτρα προβλέπει μόνον τη δυνατότητα, αλλά όχι την υποχρέωση, να ανατίθεται η δεύτερη φάση στον επιτυχόντα του διαγωνισμού στο πλαίσιο της πρώτης φάσης. Κατά συνέπεια, δεν μπορεί να υποστηριχθεί ότι η σύμβαση όσον αφορά τη δεύτερη φάση πρέπει να ανατεθεί στον επιτυχόντα ή σε έναν από τους επιτυχόντες του διαγωνισμού.

43 Συνεπώς, η προβλεπόμενη στο άρθρο 11, παράγραφος 3, στοιχείο γ', της οδηγίας εξαίρεση από την υποχρέωση δημοσιεύσεως προκηρύξεως διαγωνισμού δεν μπορεί να τύχει εφαρμογής στην παρούσα υπόθεση.

44 Από τα προεκτεθέντα προκύπτει ότι η δεύτερη φάση δεν αποτέλεσε το αντικείμενο δημοσιεύσεως προκηρύξεως διαγωνισμού σύμφωνα με τους κανόνες της οδηγίας, ενώ ενέπιπτε στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας αυτής.

45 Λαμβανομένων υπόψη των προεκτεθέντων, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η Γαλλική Δημοκρατία, εφόσον η CUM ανέθεσε τη σύμβαση μελετών όσον αφορά την επικούρηση του κυρίου του έργου σχετικά με τη μονάδα βιολογικού καθαρισμού της Chauvinière χωρίς προηγούμενη προκήρυξη διαγωνισμού στην Επίσημη Εφημερίδα, παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από την οδηγία, και ειδικότερα από το άρθρο 15, παράγραφος 2.

Επί των δικαστικών εξόδων

46 Σύμφωνα με το άρθρο 69, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα, εφόσον υπήρξε συναφές αίτημα. Εφόσον η Επιτροπή ζήτησε την καταδίκη της Γαλλικής Δημοκρατίας και η Γαλλική Δημοκρατία ηττήθηκε, πρέπει να καταδικαστεί στα δικαστικά έξοδα.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (πρώτο τμήμα) αποφασίζει:

1) Η Γαλλική Δημοκρατία, εφόσον η Communauté urbaine du Mans ανέθεσε τη σύμβαση μελετών όσον αφορά την επικούρηση του κυρίου του έργου σχετικά με τη μονάδα βιολογικού καθαρισμού της Chauvinière χωρίς προηγούμενη προκήρυξη διαγωνισμού στην *Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων*, παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από την οδηγία 92/50/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 18ης Ιουνίου 1992, για τον συντονισμό των διαδικασιών σύναψης δημοσίων συμβάσεων υπηρεσιών, και ειδικότερα από το άρθρο 15, παράγραφος 2.

2) Καταδικάζει τη Γαλλική Δημοκρατία στα δικαστικά έξοδα.

(υπογραφές)